
ԴԱՏԱԿԱՆ-ԴԱՏԱԽԱԶԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ

1934 թ. ԱՊՐԻԼԻ 23 — 27

Հրատարակություն ՀՍԽՀ Արդժողկոմիսի
Յ Ե Ի Ե Վ Կ Ա Ն 1934

Ս/Թ. ապրիլի 23-27-ին Մոսկվայում տեղի ունեցավ համամիութենական դատական-դատախազական աշխատողների առաջին խորհրդակցութիւնը և դատախազական աշխատողների առաջին համամիութենական խորհրդակցութիւնը: Այդ խորհրդակցութեանը մասնակցեցին վոչ միայն բոլոր դաշնակից հանրապետութիւնների արդարադատութեան ժողովրդական կոմիսարիատները, գերագույն դատարանների և հանրապետական դատախազութիւնների ղեկավարները, այլև յերկրային ու մարզային դատախազներն ու դատական-դատախազական տեղական ստորին ողակների մի շարք աշխատողները:

Այդ խորհրդակցութեան նշանակութիւնը, միանգամայն ակներև է՝ վորպես դատական-դատախազական աշխատողների համամիութենական առաջին խորհրդակցութիւն, մի կողմից և վորպես՝ արդարադատութեան մարմինների աշխատանքների բարելավման հետ սերտորեն կապված՝ խոշոր սկզբունքային և գործնական կարևորութիւն ունեցող մի շարք

ՍԵՐ. Ա. Հախվերդյան

Գլավիւր 483

Գատվեր 1262

Տիրած 500

Գեորգի Կոնստանտինովիչ, Յերեվան

հարցեր քննության առնող խորհրդակցություն՝ մյուս կողմից: Այդ խորհրդակցության վորոշումներում պատասխան գտան, այն մի շարք պահանջները, վորոնք 17-րդ կուսհամագումարի պատմական վորոշումների և մեր կուսակցության առաջնորդ ընկ. ՍՏԱ-ԼԻՆԻ ցուցումների համաձայն, ներկայումս առաջադրվում են արդարադատության մարմիններին:

Խորհրդակցությունում լսվեցին և բազմակողմանիորեն քննության առնվեցին ընկ. Ի. Ա. ԱԿՈՒԼՈՎԻ և Ա. Ն. ՎԻՆՈԿՈՒՐՈՎԻ ղեկուցումները՝ արդարադատության մարմինների խնդիրների մասին՝ կապված կուսակցության 17-րդ համագումարի վորոշումների հետ, ընկ. Ն. Վ. ԿՐԻԼԵՆԿՈՅԻ ղեկուցումը՝ դատական-դատախազական աշխատանքների վորակը բարելավելու ձեռնարկումների մասին, ընկ. Գ. Կ. ՌՈԳԻՆՍԿՈՒ ղեկուցումը՝ ոգոստոսի 7-ի Խրենդի կիրառման պրակտիկայի մասին, ընկ. Ս. ՅԱ. ՎԻՇԻՆ-ԱԿՈՒ ղեկուցումը՝ դատական-դատախազական աշխատանքների վորակը բարելավելու ձեռնարկումների մասին, ընկ. Գ. Կ. ՌՈԳԻՆՍԿՈՒ ղեկուցումը՝ ղեկավարների 8-ի Խրենդի կիրառման պրակտիկայի մասին, ընկ. Գ. Մ. ՍԵԳԱԼԻ ղեկուցումը՝ դատախազության աշխատանքում հասարակայնության մասնակցության մասին, ընկ. Ս. Ն. ԱՐԼՈՎՍԿՈՒ ղեկուցումը՝ դատա-

խազական մարմինների գործողությունները տեղերում համակարգելու (համաձայնեցնելու) մասին:

Այս բոլոր ղեկուցումների շուրջը ինչպես դատական-դատախազական աշխատողների համամիութենական առաջին խորհրդակցությունում, նույնպես և դատախազական աշխատողների խորհրդակցությունում ընդունվեցին բանաձևեր և շրջանային դատախազությունների աշխատանքները կազմակերպելու մասին շրջաբերական-նամակ, վորոնք այժմ հրատարակվում են հատուկ բրոշյուրով:

1934 թ. Հունիսի 20-ին.

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
ԿԱՊՎԱԾ 17-ՐԴ ԿՈՒՍՉԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՇԵՏ

ԸՅԿ ԸՅԿ Ի.Ա. Ակուլովի յեմ Ա.Ն. Վիսոկինովի զեկու-
ցումների առթիվ բնորոշված բանաձևվերք

1. Կապիտալիստական տարրերի վերջնա-
կան լիկվիդացիայի և անդասակարգ հասարա-
կություն ստեղծելու վերաբերյալ 17-րդ կուս.
համագումարի դրած խնդիրները՝ պահանջում
են պրոլետարիատի գլխատառուրայի մարմին-
ների ուժեղացումը: Պրոլետարական գլխա-
տառայի ամրացումը անփակելիորեն՝ կապ-
ված է սոցիալիստական իրավադիտակցու-
թյան աճման և սոցիալիստական հեղափոխա-
կան որինականության նշանակության ուժե-
ղացման հետ:

Քաղաքում և գյուղում սոցիալիզմի վերջ-
նական հաղթանակի, աշխատավորների կող-
մից պրոլետարական պետությունը առաջադե-
վող պահանջների բարձրացման, մեղ թշնամի
գազակարգերի մնացորդների և նրանց գործա-

կալների դիմադրությունն նոր ձևերի պայման-
ներում, խորհրդային որենքի ամրությունը ու
անխախտելիությունը և այդ որենքի պահակ՝
արդարադատության մարմինների ամրացումը
առանձին նշանակություն է ստանում:

Սոցիալիստական որինականության աճող
դերը ներկա ետապում իր ուղղակի արտա-
հայտությունն է գտել կուսակցության և կա-
ռավարության մի շարք դիրեկտիվների մեջ
(1932 թ. հունիսի 25-ի դիրեկտիվը, ոգոս-
տոսի 7-ի որենքը, մայիսի 8-ի դիրեկտիվը,
դեկտեմբերի 8-ի որենքը) և միութենական
դատախազություն հիմնելու խոշոր քաղաքա-
կան նշանակություն ունեցող ակտում:

2. 17-րդ կուս. համագումարի վորոշում-
ների համաձայն՝ արդարադատության մար-
մինների աշխատանքի հիմնական բովանդա-
կությունը ներկա ետապում պետք է հանդի-
սանա՝

ա) Պայքար սոցիալիստական սեփակա-
նության հափշտակությունների դեմ:

բ) Պայքար արտադրանքի վորակի համար
և հատկապես անվորակ և չկոմպլեկտավոր-
ված արտադրանք բաց թողնելու հանցավոր
յերևույթների դեմ:

գ) Պայքար խորհրդային իշխանությունն ու-
րենքների խտադույն կատարման և պետական
կարգապահության խտադույն պահպանման
համար:

դ) Պայքար աշխատանքի կարգապահության խախտումների դեմ:

յե) Պայքար բյուրոկրատիզմի և քաշքշուկի դեմ:

3. Այս խնդիրների կատարման վճռողական պայմանն է հանդիսանում դատական-դատախազական սխտեմի բոլոր ողակների վողջ աշխատանքի վորակի բարձրացումը և վերակառուցումը նրանց առաջ դրված քաղաքական խնդիրների մակարդակին համապատասխան:

4. Դատական մարմինների աշխատանքում հիմնական թերությունները համարվում են ոգոստոսի 7-ի, դեկտեմբերի 8-ի և այլ որենքների կիրառման ժամանակ թույլ տրված քաղաքական խեղաթյուրումներն ու սխալները, (մի կողմից այդ կարևորագույն որենքների քաղաքական նշանակության կոծկումը, մյուս կողմից մասսայական ռեպրեսիաներով տարվելը), նրանց կամպանիոն բնույթ տալը, դատաքննության ցածր վորակը, հետամնացությունն ու անշնորհքությունը, դոկհկացումը, պրոցեսուալ պահանջների անտեսումը, դատավճիռները կազմելու գործում քաղաքական անուշադրությունը, մեղադրանքի սխալ վորակումը, դեռ չվերացված քաշքշուկը և գործերի քննության բյուրոկրատիկական կարգը, անվճռականությունը և անվորակ նախադատարաստված գործերը նվազագույնի հասցնելու անկարողությունը, դատական աշխատանքի

եֆֆեկտիվության ստուգման բացակայությունը և այլն:

5. Անբավարար և նույնպես և դատախազական հսկողության աշխատանքը: Նրա հիմնական թերություններն են՝

ա) Միանգամայն անբավարար հսկողությունը նախաքննության վրա:

բ) Դատի տալու քաղաքականության մեջ խոչոր սխալների և խեղաթյուրումների առկայությունը և բացահայտ անուշադիր վերաբերմունքը (7-8, 8-12 որենքը), մասսայորեն պատասխանատվության յենթարկելու տրամադրություններ ցուցաբերելը և այլն):

գ) Դատական հսկողության ցածր վորակը:

դ) Դատախազությանը վոչ հատուկ՝ ամեն տեսակի ֆունկցիաներով տարվելը (հետադոտությունները, ռեյդեր անցկացնելը) ի վնաս նախաքննության և դատարանի վրա իրականացվելիք հսկողության:

յե) Միանգամայն անբավարար հսկողություն՝ ազատազկման վայրերի և դատավճիռների կատարման վրա:

զ) Դատախազական հսկողության մարմինների ոպերատիվ աշխատանքների անբավարար լինելը:

ե) Կատարման ստուգման համարյա լիակատար բացակայությունը:

6. Դատախազական հսկողության մարմինների խոչոր թերությունն է համարվում,

աշխատավորներին նյութական- կենցաղային չահերի պաշտպանության գործի վրա անբավարար ուշադրությունը, չնայած նրան, վոր կուսակցությունն այդ հարցը առաջադրել է վորպես առաջնահերթ և կարևոր խնդիր: Դատաստանության մարմինները բավարար չափով չեն պայքարում բանվորների, ծառայողների, ուսուցիչների աշխատավարձի, ինչպես նաև կոլխոզնիկների հասանելիք պարտքերը լիկվիդացիայի յենթարկելու ուղղությամբ: Չկան հրաժեշտ պայքար տեղերում, տուգանումների քաղաքականության ասպարիզում՝ տեղի ունեցող խեղաթյուրումների դեմ և այլն:

7. Դատական - դատախազական մարմինների աշխատանքներում նկատվող այս բացերը մեծ մասամբ բացատրվում են նրանց կազմակերպչական սխալ կառուցվածքով, նրանց աշխատանքում գոյություն ունեցող ֆունկցիոնալականության և դիմագրկության առկայությամբ, անհրաժեշտ օպերատիվ և կոնկրետ ղեկավարության բացակայությամբ, ղեկավարության գրասենյակային բյուրոկրատիկ մեթոդների առկայությամբ և հենց դատական-դատախազական ապարատում գոյություն ունեցող քաջքուկների դեմ տարվող պայքարի թուլություն:

8. Վերելում հիշատակված թերությունները տեղի յեն ունենում նաև քննության բնագավառում, վորը հանդիսանում է մեր սիստե-

մի ամենանեղ տեղերից մեկը: Քննություն դերը և քաղաքական նշանակությունը, հատկապես աճում է շեշտակի է՝ քաղաքականապես նախադատարանոված ուսուցիչայի պահանջի պայմաններում: Բարձր վորակով կատարված քննությունը հանդիսանում է դատական քաղաքականության ճշտության և դատարանի բարձր վորակի գրավականը:

9. Ներկա ետապում դատարանի քաղաքական-դատախարակչական դերի ուժեղացման կապակցությամբ բարդանում են ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկների առաջ դրված խնդիրները: Անհրաժեշտ է վերացնել ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկների գործունեության մեջ նկատվող այն տնտեսական-արտադրական աշխատանքները, վորոնք կատարվում են ի վնաս ուղղիչ-աշխատանքային գործունեության:

Ուղղիչ- աշխատանքային հիմնարկները սիստեմի առաջ դրված խնդիրների իրականացման գլխավոր խոչընդոտը՝ ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկների աշխատող կադրերի անբավարար կազմն է: Անհրաժեշտ է վերանայել ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկների աշխատողների ամբողջ կազմը և այն թարմացնել քաղաքականապես կայուն և վորակյալ աշխատողներով:

10. Արդարադատության մարմինների վորջ սիստեմի կադրերի խնդիրը ամենաշուրջ

պրորկեմն և հանդիսանում: Անհրաժեշտ է՝ ա) արդարադատության աշխատողների շարքերի սխառնամաղի մաքրումը վոչ պիտանի և իրենց դործին չտիրապետող աշխատողներից, բ) դատախազների, դատավորների ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկների աշխատողների և մանավանդ քննչական կադրերի պատրաստման և վերապատրաստման համար լայն միջոցառումների ծավալումը, գ) իրավաբանական բարձրագույն կրթական հաստատությունների ցանցի վերանայումը այն տեսանկյունով, վոչ իրավաբանական կրթությունը կենտրոնացվի ԽՍՀՄ-ի ավելի խոշոր և համապատասխան դատափական կադրերով սպահովված կենտրոններում. դ) իրավաբանական բարձրագույն կրթական հաստատությունների ստրուկտուրայի վերակառուցումը՝ բարձրագույն դպրոցների մասին՝ կենտկոմի տված ցուցումների համաձայն, յե) կադրերի, հատկապես քննիչների նյութական-կենցաղային դրուժյան հետագա բարելավումը, զ) քննչական աշխատանքների համար ավելի վորակյալ աշխատողների բնորոշվելու:

11. Կուսակցության 17-րդ համագումարի և մասնավորապես կազմակերպչական հարցերի վերաբերյալ յեղած վորոշումների հիմուն վրա, պետք է կենսագործվի դատական-դատախազական մարմինների արմատական-կազմակերպչական վերակառուցումը արտադրա-

կան-տերրիտորյալ սկզբունքով (Ֆունկցիոնալ-կայի և դիմադրկության լիկվիդացիան):

12. Ժողդատարանը, վորը բնակչությանը ավելի մոտ է կանգնած և հանդիսանում է դատական սխառնմի կարեվորագույն ողակը, պետք է միշտ դատարանի ղեկավար մարմինների ուշադրության կենտրոնում գտնվի:

Ժողդատարանը՝ շրջանի տնտեսական-քաղաքական կյանքի հետ ամենորյալ կապ պահպանելու նպատակով, շրջանի ավելի կարեվոր արտադրական և քաղաքական կենտրոններում կազմակերպում է իր Փիլիալները (բաժանմունքները) այն պայմանով, վոր շրջանային կենտրոնում գտնվող ավագ դատավորների վրա դրվի պարտականություն՝ կապ պահպանելու շրջանային կազմակերպությունների հետ և ընդհանուր ղեկավարություն ցույց տալու ժողդատարաններին:

Յերկրային (մարդային) և գլխավոր դատարաններն իրենց հիմնական ուշադրությունը պետք է նվիրեն՝ ժողդատավորներին ոգնելու և ղեկավարելու, ժողդատարանների կադրերի մանրագննին և ուշադիր բնորոշյան և վորակավորման, նրանց հեղինականության բարձրացման, նրանց ոպերատիվ աշխատանքներին միջամտելու ամեն տեսակի դեպքերի դեմ պայքարելու գործին:

13. Դատախազության գծով անհրաժեշտ է՝ ա) վերջ տալ դատախազական ֆունկցիա-

ների ընդհանուր և դատական հսկողութիւնը՝ Փունկցիաների արհեստական բաժանմանը.

բ) Հրաժարվել դատախազական կամ դատական աշխատանքների հետ կապ չունեցող ամեն տեսակի հետապնդութիւններին, ուսկից երբին, արշավներին և այլն մասնակցելուց:

գ) Սահմանել այնպիսի կարգ, վոր դատախազութեան աշխատողները սիւստեմատիկ մասնակցութիւն ունենան ինչպէս առաջին, նույնպէս և վճարել առջանի դատական նիստերին.

դ) Կարգ սահմանել, վոր կայացրված յուրաքանչյուր անիրավացի դատավճռի համար պատասխանատուութիւն կրի ինչպէս դատաբանի կազմը, նույնպէս և դատավճիռը չբողոքարկող դատախազը:

Հատուկ նշանակութիւն են ստանում շրջանային դատախազների ղեկավարման և շրջանային դատախազութիւնների աշխատանքների վերահսկողութեան հարցերը՝ կապված հետեյալ խնդիրների հետ՝ ա) շրջանային դատախազներին՝ իրենց վոր հատուկ բոլոր Փունկցիաներից ազատելը. բ) դատախազների հաշվետուութիւնների կրճատումը, գ) շրջատախազներին կենդանի ղեկավարութիւն ցույց տալու գործի ուժեղացումը. դ) շրջատախազներին՝ դատախազութեան աշխատանքներին չվերաբերող բողոքներ ընդունելու և քննու-

թեան ստանելու պարտականութիւններից ազատելը:

Սորհրդակցութիւնը առանձնապէս անհրաժեշտ է համարում, վորպեսզի շրջանային դատախազների ղեկավարութիւնը կենտրոնացվի բացառապէս յերկրային (մարդային) դատախազի կամ նրա տեղակալի ձեռքում:

14. Դատական-դատախազական աշխատանքների վորակի բարձրացման և նրանց առաջ դրված խնդիրների կատարման գործում, խոշոր նշանակաւթիւն ունի, բանվորական և կոլտնտեսական լայն ակտիվի ամենորոյս մասնակցութեան ապահովումը դատական-դատախազական աշխատանքներին: Մինչև այժմ սոցհամատեղիչների, դատախազ. ուժանակող խմբակների և այլն աշխատանքները կրել են պատահական և վոր սիւստեմատիկ բնույթ, ընդ վորում բացակայել է դատական-դատախազական մարմինների կողմից՝ ակտիվի անհրաժեշտ ղեկավարութիւնը: Բանվորական և կոլտնտեսական լայն ակտիվը՝ դատախազական և դատական աշխատանքների մեջ ներդրավելիս, անհրաժեշտ է լավագոյն ակտիվիստներին առանձնացնել, պարգևատրել և առաջադրել դատական-դատախազական հաստիքային աշխատանքների համար և այլն:

Անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրութիւն դարձնել հասարակական դատարանների վրա, վորպէս սոցիալիստական շինարարութեան

խնդիրներ չուրջը մասսաներին մօրիլիզացիա-
յի յենթարկող որդանների (գործարանների,
ֆաբրիկաների և խորհանսությունների, ար-
տադրական-ընկերական դատարանների, հա-
սարակական գյուղական դատարանների և
այլն) :

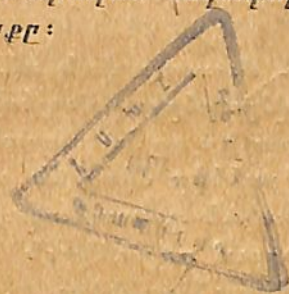
Անհրաժեշտ և ուժեղացնել դատարանների
և պրոֆսիտությունների ղեկավարությունը այդ
դատարանների վրա, կազմակերպելով այդ-
պիսիք բոլոր ձեռնարկություններում: Դնել
արտադրական-ընկերական և այլ հասարակա-
կան դատարանների մասին միութենական ո-
րենք հրատարակելու հարցը:

15. 17-րդ կուս. համագումարը հատկա-
պես ընդգծեց մի շարք կազմակերպչական
խնդիրներում, կատարման ստուգման և վերա-
հսկողության կազմակերպման կարևորություն-
ը. այնինչ կատարման ստուգման գործը դա-
տական և դատախազական մարմիններում չա-
փազանց վատ և դրված: Արդարադատության
մարմինների ստրուկտուրան և աշխատանքը
վերակառուցելիս հատուկ ուշադրություն
պետք է դարձնել կատարման ստուգման պատ-
շաճ կազմակերպման վրա:

16. Անդաատկարգ սոցիալիստական հա-
սարակության կառուցման պայքարում, խոր-
հրդային արդարադատության մարմինները
հանդիսանում են պրոլետարական դիկտատու-
րայի մարտական մարմիններից մեկը: Այդ

հանգամանքը դատարանի և դատախազության
մարմինների ստաջ պատմական նշանակու-
թյուն ունեցող բացառիկ խնդիրներ և ղեռն-
վորող լուծումը 17-րդ համագումարի դիրեկ-
տիվների և բնկ. ՍՍՍՀԻՆԻ ցուցումների հի-
ման վրա, ստավեյապես կախված է արդարա-
դատության մարմինների կատարած ճիշտ և
հստակ ուղեբառիմ աշխատանքից:

Մեր աշխատանքի բարձր վորակի դեպ-
քում միայն մենք կ'կատարենք, նոր սոցիա-
լիստական հասարակության կառուցման հա-
մար, Մարքս-Լենինի-Ստալինի դրոշի տակ
պայքարող, պրոլետարական հեղափոխության
դինմիորների պարաքը:

ՈԳՈՍՏՈՍԻ 7-Ի ՈՐԵՆՔԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ
ՄԱՍԻՆ ԸՆԿ. Ն. Վ. ԿՐԻԼԵՆԿՈՅԻ ԶԵԿՈՒՑՄԱՆ
ԱՌԹԻՎ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ԲԱՆԱԶԵՎԸ

Լսելով ընկեր Կրիլենկոյի դեկլացումը, ոգոստոսի 7-ի որենքը և մայիսի 8-ի հրահանգը կիրառելու դատական-դատախազական պրակտիկայի մասին, դատախազական աշխատողներին համամիութենական խորհրդակցությունը արձանագրում է, Վոր չնայած ոգոստոսի 7-ի որենքը հիմնականում ճիշտ և կիրառված և մասնաշաղկապի ղեկավարության կրճատման վերաբերյալ մայիսի 8-ի հրահանգի հիման վրա դատական պրակտիկայում վորոշ հաջողություններ ձեռք են բերված, սակայն դեռ դատական-դատախազական մարմինների աշխատանքում գոյություն ունեն մի շարք երկայն թերություններ:

Այդ թերությունները ամբողջովին հետևանք են նրա, Վոր առանձին յերկրներում և մարզերում մի շարք դատական աշխատողներ չեն ըմբռնել, ինչպես ոգոստոսի 7-ի որենքի, նույնպես և կուսակցության ու կառավարության հետագա ցուցումների և մայիսի 8-ի հրահանգի կիրառման կարգը:

Ուշադրության արժանի յեն հատկապես հետևյալ խոշոր թերությունները.—

1. Շարունակվում է ոգոստոսի 7-ի որենքի, դրասենյակային բյուրոկրատական ձեվի կիրառումը, անտեսելով մայիսի 8-ի հրահանգի այն պահանջը, Վոր յուրաքանչյուր հարված պետք է լինի շեշտակի և պաշտպանություն գտնի աշխատավորական լայն դանդավածների կողմից:

2. Պատահում են դեպքեր, յերբ պատասխանատվության են յենթարկվում այնպիսի անձինք, Վորոնք սոցիալիստական սեփականության հափշտակման գործում չեն հանդիսացել գլխավոր մեղադրյալները, կազմակերպիչները կամ ղրդիչները, ընդհակառակը՝ ձիչ չեն այնպիսի դեպքերը, յերբ ոգոստոսի 7-ի որենքով պատասխանատվության են յենթարկվում մանր և աննշան գողություններ կատարող աշխատավորները:

3. Ոգոստոսի 7-ի որենքով վորակվող գործերի նախաքննության վորակը ցածր է, չնորհիվ դատախազության մարմինների անհրաժեշտ հսկողության և դեկավարության բացակայության:

4. Ոգոստոսի 7-ի որենքի կիրառումը տարածական մեկնաբանությամբ այնպիսի հանցագործությունների վերաբերմամբ, գլխավորապես պաշտոնական, Վորոնց նկատմամբ այդ որենքը կիրառվել չեր կարող (որինակ՝

առանց ծանրացնող շահագրգռական մատիվ-
ների կատարած սրաչափական հանցագործու-
թյունները:

5. Ոգոստոսի 7-ի որենքով պատժի առա-
վելագույն չափին (գնդակահարության) դա-
տապարտելու մի շարք չ'հիմնավորված և
գործի հանգամանքներից չ'բղխող դեպքերը:

Համամիութենական խորհրդակցությունը
անհրաժեշտ և համարում է:

1. Պրոցեսուալ նորմաների կիրառման
խնդրում՝ դատական սրահախիստում ստեղ-
ծել արմատական օյնալիսի բեկում, վերաբե-
զի ապահովի դատաքննության անհրաժեշտ
վորակը և պատշաճ ուշադրություն դարձի
յուրաքանչյուր գործի փաստական կողմի վրա,
լիովին վերացնելով դատական սրահախիստում վա-
րելու գոեհպացման ամեն տեսակի փորձերը:

2. Թույլ չտալ ոգոստոսի 7-ի որենքով
վորակելու մանր և աննշան գողությունների
վերաբերյալ գործերը, այդ գործերով կիրա-
ռել ՌՍՖՍՀ Քր. Որ. 169 հոդվածը և դաշնա-
կից հանրապետությունների քրեական որենա-
գրքի համապատասխան հոդվածները (ՀՍՖՍՀ
193 Վ.):

3. Թույլ չտալ ոգոստոսի 7-ի որենքի տա-
րածական մեկնաբանությունը՝ և այդ որենքի
սանկցիան չկիրառել օյնալիսի հանցագործու-
թյունների նկատմամբ, վերոնր քա իրենց
բնույթի պատկանում են քրեական որենագրի

20.

այլ հոդվածներին (սրաչափական, տնտե-
սական և այլ հանցագործություններ):

4. Ոգոստոսի 7-ի որենքով վորակվող գոր-
ծերի նախաքննությունը ղեկավարելիս, ինչ-
պես և գործը դատաքննության ուղարկելու համար,
նախաքննության նյութերը և մեղադրական
յեղրակացությունները հաստատելիս, դիտա-
վոր մեղադրյալներին (կադմակերպիժներ,
դրդողներ) հայտարարելու նպատակով, հա-
տուկ ուշադրություն դարձնել՝ քննության
լրիվ լինելուն և չսահմանափակվել միայն հան-
ցագործության յերկրորդական մասնակիցնե-
րին պատասխանատվության յենթարկելով:

5. Անհրաժեշտ դոնել դատախազի անմի-
ջական կամ նրա ղեկավարությամբ հառա-
կական մեղադրողների պարտադիր մասնակ-
ցությունը դատական ատյաններում, ոգոս-
տոսի 7-ի որենքով վորակված կորեորագույն
գործերի քննությանը:

6. Նկատի ունենալով ոգոստոսի 7-ի ո-
րենքով նախատեսված հանցագործություն-
ներով կադմակերպված յուրաքանչյուր սրո-
ցեսի հառարակական-քաղաքական նշանա-
կությունը, պարտավորացնել դատախազական
մարմիններին, այդ սրոցեսոսները անցկացնե-
լիս, յուրաքանչյուր անդամ ուշադրություն
դարձնել նրանց շուրջը հասարակական կոր-
ծիք ստեղծելու վրա և այդ կարծիքները ու-

տագործել սոցիալիստական իրավագիտակ-
ցությունը ամրացնելու համար:

7. Կալանավորումների կարգի և կալանքի
տակ պահելու որինականության մասին՝ մո-
խի 8-ի հրահանգի ճիշտ կիրառումն ապա-
հովելու ուղղությամբ, մակսիմալ չափով ու-
ժեղացնել դատախազական մարմինների աշ-
խատանքները, վորի համար անհրաժեշտ և,
վոր դատախազը ամիսը յերեք անգամից վոր
պակաս, պարտադիր կերպով այցելի ազատա-
զրկման բոլոր վայրերը և համապատասխան
միջոցներ ձեռք առնի ապորինի կալանքի տակ
դանվողների և դրանում մեղավոր անձանց
նկատմամբ:

Պտնել անհրաժեշտ, վոր դատախազի յու-
րաքանչյուր այցելությունը և տվյալ ազատա-
զրկման վայրի ռեժիմի ու հայտարարված թե-
րությունների մասին դատախազի գիտողու-
թյունները, ինչպես և այդ թերությունների
վերաբերյալ ձեռք առնված միջոցներն արձա-
նագրվեն հատուկ գրքում:

8. Քննության տակ դանվող և դատական
դատախազական մարմինների վրա հաշվող
կալանավորներին նորմաների (լիմիտների) տ-
վելի ճիշտ բաշխում կատարել:

9. Պարտավորեցնել դատախազներին՝ ա-
մենավճռական միջոցների դիմել՝ մոխի 8-ի
հրահանգը կյանքում անշեղորեն և ճշտու-

թյամբ կիրառելու, սոցիալիստական որինա-
կանության ամեն տեսակի խախտումների դեմ
խտադույն, հետեվողական և անշեղ պայքար
մղելու համար, սոցիալիստական որինակա-
նության խախտումների դեմ, պատասխանա-
տվության յենթարկելով խախտողներին, հա-
կապես տուգանքային քաղաքականության ա-
պարիզում տեղի ունեցող խեղաթյուրումների
համար:

Նախազգուշացնել դատախազներին, վոր
այդ պայքարում անբավարար վճռողականու-
թյուն, առավել ևս անգործություն ցուցաբ-
րելու համար, նրանք կենթարկվեն պատաս-
խանատվության, մինչև իսկ դատի կտրվեն:

10. Վորպես կանոն, ոգոստոսի 7-ի սանկ-
ցիայով գործերի քննությունները կենտրոնա-
ցնել բացառապես ժողքնինչների մոտ:

11. Նախազգուշացնել դատախազներին,
վոր նրանք անձամբ պատասխանատու յեն
նախնական կարանատներում՝ կալանավորնե-
րին պահելու համար նշանակված 3 որվա
ժամկետի խախտման համար, պարտավորե-
ցնելով նրանց ախտեր կազմել այն բոլոր դեպ-
քերում՝

ա) Յերբ ուղղիչ-աշխատանքային հիմ-
նարկները կալանատներից կալանավորներ չեն
քնդունում:

բ) Յերբ կալանատներում պահելու համար

սահմանված ժամկետը լրանալու պատճառա-
բանութեամբ միլիցիան ազատում է կաշանա-
վորներին կաշանատնից:

12. Պարտավորեցնել Հանրապետական,
Յերկրային և Մարզային բոլոր գաղաթան-
քի նախագահներին՝ բոլոր, չլսված վճարել
գործերը լիկվիդացիայի յենթարկել մեկ ամբ-
սվա ընթացքում, հետագայի համար սահմանե-
լով աշխատի կարգ, վոր վճարել առյան
մտնող բոլոր գործերը լսվեն ստացվելուց վոչ
ուշ, քան 20 օրվա ընթացքում:

13. Դատական-դատախազական աշխա-
տողները պետք է դիտենան, վոր մեր յերկրում
աթմ, սոցիալիստական շինարարութեան տըվ-
յալ ետադին համապատասխանող՝ իրավական
մթնոլորդ ստեղծելու և լայն աշխատավորա-
կան մասսաներին նոր սոցիալիստական իրա-
վադիտակցութեամբ դատախազակելու ուղղու-
թեամբ, նրանց վրա չափազանց խոշոր աշխա-
տանք և պատասխանատվութեան է դրվում:

ԴԱՏԱԿԱՆ-ԴԱՏԱԽԱԶԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎՈՐԱԿԸ
ԲԱՐԵԼԱՎԵԼՈՒ ԶԵՌՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
ԸՆԿ. Ա. Ի. ՎԵՆԵՍԿՈՒ ԶԵԿՈՒՑՄԱՆ ԱՌԹՎ
ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ԲԱՆԱԶԵՎԸ

Դատական-դատախազական մարմինների
աշխատանքի վերակը բարելավելու նպատա-
կով՝ գտնել սնհրաժեշտ հետեյալ ձեռնար-
կումների կիրառումը:

ԴԱՏԱԽԱԶՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ

Ա. Կազմակերպչական բնագավառում

1) Վերացնել դատախազութեան դատա-
կան և ընդհանուր հսկողութեան աշխատանք-
ների մեջ յեղանձ ճեղքվածքը: Վերջ տալ հե-
տադոտութեանների, «արշավների», «ոեյդե-
րի» պրակտիկային և «չտարների», «յեռ-
յակների» և այլնի կազմակերպմանը, վորպես
դատախազական աշխատանքի միանձնյա իշ-
խանութեան սկզբունքին հակասող և իրեն
հանձնված գործերի համար դատախազի սնձ-
նական պատասխանատվութեանը թուլացնող
յերեվույթների:

2) Վերակառուցել դատախազութեան մար

մինների աշխատանքը նրա դատական գործունեությունը ուժեղացնելու խմատով, նկատի ունենալով, վոր դատախազային թշնամու վերջին մնացորդների և նրա ազենուտւրայի գեմ մղվող պայքարում, ինչպէս նաև աշխատավորության գիտակցության միջից կապիտալիզմի մնացորդները արմատախիլ անելու գործում, խորհրդային դատարանը հանդիսանում է խորհրդային պետության զորեղ լծակներէջ մեկը:

Այդ նպատակով՝

ա) Ինչպէս շրջանային, նույնպէս և յերկրային դատախազության գործունեության հիմքում դնել դատական աշխատանքը:

բ) Պարտավորեցնել շրջատախազներին, իսկ համապատասխան դեպքերում նաև յերկրային (մարզային) դատախազության աշխատողներին, մինչև իսկ յերկրային դատախազին և նրա ողնականներին, անձամբ մասնակցելու հասարակական նշանակություն ունեցող բոլոր պրոցեսներին:

գ) Քննությունների վորակի պատասխանատվությունը դնել շրջատախազներին, իսկ առանձին անհրաժեշտ դեպքերում՝ յերկրային (մարզային) դատախազների և նրանց ողնականների վրա, պարտավորեցնելով նրանց ուղեւորութիւն և իրական ղեկավարություն ցույց տալու ժողովներին կամ ավագ քննիչներին՝ քննության ամբողջ ընթացքում:

3. Դատախազներ նշանակելիս, վորպէս պարտադիր կանոն, ղեկավարվել հետևյալ պահանջներով՝

ա) Շրջատախազի պաշտոնում կարող են նշանակվել քննչական կամ դատական աշխատանքի ստաժ ունեցող անձինք: Հասարակական աշխատանքի ստաժ ունեցող, բայց քննչական աշխատանքին անձանոթ անձանց այդ պաշտոնում նշանակելու դեպքում, պարտաւորացնել նրանց, վորոշ ժամանակամիջոցում, յուրացնել քննչական գործի տեխնիկան, կամ անցնել քննչական տեխմինիսմումը, (ձեռք բերել քննչական ստաժ, քննել վորոշ քանակությամբ գործեր, կատարել քննչական մի շարք հանձնարարություններ և այլն):

բ) Յերկրային (մարզային) դատախազի պաշտոնում կարող են նշանակվել շրջատախազի ստաժ ունեցող անձինք (մի տարուց վոչ պակաս):

Յերկրային (մարզային) դատախազների ողնականների պաշտոնում կարող են նշանակվել անպայման յերեք տարուց վոչ պակաս շրջանային աշխատանքի ստաժ ունեցող անձինք:

գ) Հանրապետական դատախազություններում դատախազական պաշտոնում կարող են նշանակվել միայն յերկրային (մարզային) դատախազի, նրա տեղակալի, կամ ավագ ողնա-

կանի աշխատանքի ստաժ ունեցող անձիք (վաղ պակաս մի տարուց) :

4. Նկատել ունենալով նախաքննության վորակի բարձրացման վճռողական դերը, դատական աշխատանքի վրա, անհրաժեշտ է բարձրացնել դատախազի և ժողքնիչի պատասխանատվությունը՝ ինչպես նախաքննության նյութի, այնպես էլ ամբողջ քննության վորակի վերաբերմամբ, վորի կապակցությամբ գտնել անհրաժեշտ՝

ա) Վերջ տալ մինչև այժմ գոյություն ունեցող այն պրակտիկային, վորով ուսումնառվարտողների բաշխման ժամանակ, թույլերին և յերկրորդ հերթին ամբարտողներին քննչական աշխատանքների յեն ուղարկում :

բ) Պարբերաբար հրավիրել քննիչներին կոնֆերենցիաներ (դատախազների մասնակցությամբ), քննչական և դատախազական աշխատողներին ընդգրկել հեռակա ուսուցման դասընթացներում, մացնել քննչական վարժությունների պրակտիկա և այլն, և այդպիսի միջոցներով ապահովել քննիչների պատրաստման և վերավորակման սխառեմատիկ աշխատանքները :

Խնդրել՝ հանցադործությունների ուսումնասիրության ինտելիտուտի՝ քրեական պրոցեսի և քննության տեխնիկայի սեկցիայից, Մոսկվայի Մորհրդային Իրավունքի ինստիտուտի հեռակա ուսուցման կենտրոնական

գաստելթացքներից և Միութենական դատախազությունից՝ իրենց վրա վերցնելու այդ գործի ակադեմիական կողմի ղեկավարությունը համապատասխան մեթոդական ցուցմունքներ մշակելով և անմիջականորեն կամ դաշնակից հանրապետությունների դատախազությունների միջոցով տեղերին ուղարկելու համար :

գ) Հետ Միութենական դատախազության մշակած ցուցանիշների սահմանել քննիչների և դատախազների աշխատանքների հատուկ վորակական հաշվառում :

դ) Շրջանային և յերկրային (մարզային) դատախազությունների աշխատողների վորակավորումը բարձրացնելու համար պարտադիր համարել նրանց գործողումը կենտրոն՝ մեկից-յերեք ամիս ժամանակով :

5. Դատախազական ակտիվի (ոժանդակող խմբակներ, հասարակական մեղադրողներ և այլն) աշխատանքի սխառեմատիկ ղեկավարությունը դնել շրջանային դատախազի և յերկրային (մարզային) դատախազության համապատասխան աշխատողների վրա, պայմանով, վոր նրանք սխառեմատիկ ոգնություն ցույց տան ակտիվին, նրա ընդհանուր իդեոլոգիական, տեսական և տեխնիկա-իրավարանական մակարդակը բարձրացնելու համար :

6. Խնդրել դիրեկտիվ մարմիններին՝ դատախազական աշխատանքների հետ անմիջա-

պես կապ չունեցող խնդիրներով, դատախազության աշխատողներին տնտեսական քաղաքական կամ պանիաներում չողտադրած ռեզոլյուցիայով հատուկ ցուցումներ տալ տեղերին:

7. Դատախազության տեխնիկական ապարատի անհրաժեշտ վորակը ապահովելու նպատակով պարտադիր համարել աշխատողների վորակավորման ռեզոլյուցիայով սխտեմատիկ աշխատանք կատարել:

ա) քարտուղարների և տեխնիկական աշխատողների հատուկ դասընթացներ կազմակերպելու, բ) նրանց հեռակա ուսուցման ցանցում ընդգրկելու, գ) հատուկ կոնսուլտացիաներ, կոնֆերենցիաներ և այլն կազմակերպելու միջոցով:

8. Հաշվետվության դործում շրջադատախազների աշխատանքը պարզեցնելու նպատակով, վերադնել մինչև այժմ գոյություն ունեցող հաշվետվության ձևերը, սահմանելով միայն՝ ա) ամսական հաշվետվություն, ըստ Միութենական դատախազության մշակած սխեմայի և բ) տարեկան հաշվետվություն, իհարկե թույլ տալով նրանց դատախազական աշխատանքի առանձին ավելի կարևոր մոմենտներն արտացոլող հատուկ տեղեկագրություններ ևս ներկայացնելու:

բ. Դատավարության բնագավառում

9. Մեղադրյալի միջնորդությամբ նախա-

քննությունը հետապնդում նոր մատերյալներով լրացնելու նպատակով, քննությունը ավարտելուց հետո պարապրի համարել նախաքննության նյութերը մեղադրյալին առաջադրելու մասին՝ ՌՍՖՍՀ Գր. Դատ. Որ. 206 հոդ. և մյուս դաշնակից հանրապետությունների Գր. Դատ. Որ. համապատասխան (ՀՄՍՀ Գր. Դատ. Որ. 207 հոդ.) հոդվածների պահանջի կատարումը:

10. Քննության վորակի համար՝ դատախազության պատասխանատվությունը բարձրացնելու կարևորագույն միջոց հանդիսանում է, դատախազի կողմից, դատարանի մասնակցությամբ ստուգումը այն հանգամանքի, թե վորքանով է հիմնավորված մեղադրյալին պատասխանատվության կանչելու առաջարկությունը:

Ստուգման այդ ձևը հանդիսանում է տնտերինական նիստը, վորը վորոշ կատիգորիայի դործերով պետք է վերակադնել և մտցնել աշխատանքի սխտեմի մեջ վորպես դատական պրոցեսի նախապատրաստության անհրաժեշտ մասը:

Տնտերինական նիստը, մեղադրական յեղրակացությունը հաստատող դատախազի զեկուցմամբ՝ քննում է հետևյալ հարցերը՝

Մեղադրյալին դատի տալու համար դործի քննությամբ համարված նշանակների բավարար լինելու, հանցագործությունի վորակ-

ման ճիշտ լինելու, ինչպես իր նախաձեռնութեամբ, այնպես եւ մեղադրյալի միջնորդութեամբ լրացուցիչ վկաներ հրավիրելու կամ փաստաթղթեր պահանջելու: Վերջին դեպքում վորպես կանոն, մեղադրյալը պետք է հրավիրվի տնորինական նիստին:

Տնորինական նիստում պարտադիր է այն դատավորի մասնակցութիւնը, վորը դատական նիստում նախազահելու յե այդ գործին:

11. Առանձին կատեգորիայի գործերով, վորը սահմանվում է Միութենական դատախազութեան հատուկ հրահանգներով, դատախազութեան մասնակցութիւնը վճարեկ ատյաններում պարտադիր է:

12. Համաձայն ՌՍՖՍՀ Քր. Դատ. Որ. 108 հոդ. և դաշնակից հանրապետութիւնների Քր. Դատ. Որ. համապատասխան հոդվածների, սահմանագծել քննութիւն կտարող մարմինների (քննչի, միլիցիայի, և ուրիշ.) իրաւասութիւնը, և անպայման քննչի իրաւասութեանը հանձնել պետական, պաշտոնական հանցագործութիւնները, ոգոստոսի 7-ի և դեկտեմբերի 8-ի որենքների սանկցիայով քննիող գործերը, նույնպես և յերկրային (մարզային) դատարաններին ընդդատյա բոլոր գործերը: Միլիցիայի մարմինների մասնակցութիւնն այդ գործերի քննութեանը սահմանափակվում է Քրեական Դատավարութեան որենադրջով սահմանված չըջանակներով:

13. Անհիմն քրեական գործեր հարուցելու պրակտիկան վերացնելու և այդ ուղղութեամբ հսկողութիւնը ուժեղացնելու նպատակով սահմանել, վոր գործեր կարող են հարուցվել և քննութիւն սկսվել միայն համապատասխան քննչական մարմնի պատճառաբանված վորջմամբ, վորպիսին պիտի հաստատված լինի հսկող դատախազի կողմից:

14. Վերականգնել քննչական մարմինների գործողութիւնների դեմ զանգատներ տալու փաստորեն չգործող կարգը, պահպանելով Քր. Դատ. Որ. սահմանված կանոնները, (147, 112, 220 հ.հ.):

15. Սահմանել գործերի քննութեան հետեւյալ ժամկետները՝

ա) կալանավորական գործերի համար մի ամսից վոչ ավելի, հաշված կալանավորման մոմենտից,

բ) հատուկ կատեգորիայի գործերի համար (առանձին աղյուսակով) 10 օրից վոչ ավելի:

Ժամկետի յերկարացումը թույլատրելի չէ դատախազի պատճառաբանված վորջմամբ, վորպիսին պետք է կցվի գործին:

2. ԴԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

16. Գտնել նպատակահարմար յերկրային (մարզային) դատարանների, դաշնակից հանրապետութիւնների դերագոյն դատարաններ

րի և Միության գերագույն դատարանի դատական և դատական-վճարների կոնգրեսներում քրեական և քաղաքացիական գործերի համար առանձնացնելու հատուկ կազմեր:

17. Ապահովել դատական պրոցեսը վարելու և նրա ձեւակերպման անհրաժեշտ վորտ-կը, ուշադրութիւն դարձնելով՝

ա) դատաքննութեան բովանդակութեան և նրա վարելու կարգի վրա,

բ) դատաքննութեան արձանագրութեան ձեւակերպման վրա և հետեւել, վոր դատաքննութեան արձանագրութիւնը ներկայացվի դործին մասնակցողներին, նրանց կողմից դիտորդութիւններ մտցնելու համար:

18. Հատուկ ուշադրութիւն դարձնել դատավճռի բովանդակութեան վրա, հասնելով մաքսիմալ համառոտութեան, պարզութեան և միաժամանակ դարձնել այն լրիւ ու աղացուցող, վորի համար անհրաժեշտ է՝

ա) խուսափել դատավճռում ընդհանուր քաղաքական հարցերի վերաբերյալ վերացական դատողութիւններ մտցնելուց, նկատի ունենալով, վոր դատավճռի քաղաքական նշանակութիւնը ձեռք է բերվում դատաքննութեան նյութերի հիման վրա՝ լուծման յենթակա հարցերի քաղաքական ճիշտ գրվածքով,

բ) ապահովել ինչպէս այն յեղրակացութիւնների կոնկրետութիւնը և հիմնավորված լինելը, վորոնց հանդում է դատարանը՝

քննող գործերի բովանդակութիւնից, այնպէս եւ, գործով՝ դատարանի կողմից, մեղավոր ճանաչված ամեն մի անձի մեղադրանքի կոնկրետութիւնը և հիմնավորված լինելը,

գ) համապատասխան դեպքերում քաղաքական ձեւակերպումների կապակցել տվյալ դատական գործի կոնկրետ մատերյալի հետ,

դ) պարտադիր նախապայման ընդունել, վոր յուրաքանչյուր դատավճիռ լինի կազմված քաղաքականապէս, իրավարանորեն և տեխնիկապէս գրադետ կերպով:

յե) խորհրդակցական սենյակում, դատավճիռ հանելիս, հարցերը գնելու մասին՝ քրեական դատավարական որենսդրքի պահանջների ճշգրիտ կատարումը,

զ) գործի քննութեան ժամանակ վոչ միայն հատատել այս կապ այն անձանց մեղավորութիւնը, այլև հայտարարել այն տնտեսական և կազմակերպչական թերութիւններն ու անհարթութիւնները, վորոնք պայմաններ են ստեղծում հանցագործութեան համար, և այդ բոլոր անհարթութիւնների և թերութիւնների մասին հատուկ վորոշումներով՝ ահազանդել համապատասխան կուսակցական և խորհրդային մարմիններին, պարբերաբար ստուգելով ահազանդումների արդիւնքները:

19. Կայացրած վորոշումների համար վճարելի առյանի պատասխանատւութիւնը բարձրացնելու նպատակով, պարտադիր հա-

ժամբել ինչպես վճիռը բեկանելիս, նույնպես և վճռաբեկ գանդատները կամ բողոքները անհետևանք թողնելիս, պատճառաբանված վորոշումներ կայացնելը:

20. Անհանդուրժելի համարել բեկման գանդատների քննությանը այն դատավորների մասնակցությունը, վորոնք արդեն մասնակցել են այդ գործի քննությանը ինչպես առաջին, նույնպես և վճռաբեկ ատյանում:

21. Ստորագրաւ ատյանի վճիռը կամ դատավճիռը կրկնակի բեկանելու դեպքում, վրճաբեկ ատյանը պարտավոր է գործն ընդունել իր վարույթում ըստ եության քննելու համար, պահպանելով առաջին ատյանում այդ կարգի գործերի քննության համար սահմանված բոլոր կանոնները:

22. Հաշվի առնելով տվյալ պայմաններում դատական պաշտպանության ճիշտ կադմակերպման բացառիկ նշանակությունը, անհրաժեշտ դոնել, խորհրդային պաշտպանության համապատասխան դերն ու հեղինակությունն ապահովող կադմակերպչական և պրոդեսուալ կարգի միջոցներ ձեռք առնելը, քրեական և քաղաքացիական պրոցեսներում:

23. Դատական աշխատանքների եֆֆեկտիվությունը պարզելու համար, դատավորը պետք է դատական հասարակական ակտիվի միջոցով ստուգի իր կայացրած դատավճիռ-

ների տնտեսական և հասարակական-քաղաքական արդյունքները:

24. Դատական աշխատանքի զոյություն ունեցող հաշվեառումը համարելով խիստ անբավարար (ձեերի շատությունը, բարդությունը և այլն), նմանապես և քրեական վեճակագրության հաշվային ձեերի ուղերատիվ դեկավարության խնդիրներին, համապատասխանելը, խնդրել ԽՍՀՄ Գերագույն դատարանին, ժողտնտհաշվառման կենտրոնական վարչության հետ միասին մշակել դատական հիմնարկությունների համար վիճակագրական նոր ձեեր:

**ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ ԾԻ ՈՐԵՆՔԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ
ՄԱՍԻՆ ԸՆԿ. Գ. Կ. ՌՈԳԻՆՍԿՈՒ ԶԵԿՈՒՑՄԱՆ
ԱՌԹԻՎ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ԲԱՆԱԶԵԿԸ**

1. Դեկտեմբերի 8-ի որենքի կենսագործման ուղղությամբ առ 15 ապրիլի 1934 թ. դատախազական մարմինների կատարած աշխատանքների հանրագումարը, վորը մի հայտարարի բերվեց միութենական դատախազության կողմից, դատախազության աշխատանքների մեջ հայտարարվեց մի շարք լուրջ թերություններ, վորոնք յենթակա յեն ուղղման ամենակարճ ժամանակաշրջանում:

Առ 15 ապրիլի ս.թ. կատարված է դատախազական մարմինների կողմից դեկտեմբերի 8-ի որենքով հարուցված գործերի քանակի վորոշակի աճում: Այն ժամանակ, յերբ ամբողջ ՌՍՖՍՀ-ում դեկտեմբերի 8-ի որենքի հրատարակման օրից մինչ 1934 թ. մարտի 1-ը հարուցվել է յին 133 գործ միայն, մարտ ամսում հարուցվել են 112 գործ:

Ուկրաինայի ՍՍՀ հանրապետությունում որենքի հրատարակման օրից մինչև մարտ 10-ը հարուցվել է յին 10—15 գործ, իսկ միայն մարտ ամսում հարուցվել են 41 գործ:

Գործերի քանակական համանման թույլ ժեղ ունենք համարյա թե բոլոր դաշնակից հանրապետություններում:

Գործերի քանակական նման աճումը պարտավորեցնում է զբաղվել մանրակրկիտ ստուգմամբ, պարզելու համար արդյոք այստեղ չի նկատվում ի վնաս գործերի վորակի, քանակի հետեվից ընկնելու յերևույթ:

Դրա կապակցությամբ խորհրդակցությունը, դաշնակից հանրապետությունների, հատկապես ՌՍՖՍՀ և ՌԽՍՖՍՀ դատախազների համար գտնում է անհրաժեշտ, մի ամսյա ընթացքում ստուգման յենթարկել դեկտեմբերի 8-ի որենքի հիման վրա հարուցված գործերի այդպիսի աճման հիմնավորված լինելու հանդամանքը, ուղարկելով կենտրոնական ապարատի աշխատողներին այն յերկրային (մարզային) դատախազությունները, ուր դեկտեմբերի 8-ի որենքի կենսագործման ուղղությամբ մինչ այդ անբավարար աշխատանք կատարված լինելով հանդերձ, այդ գործերի աճումն առանձնապես աչքի յեն ընկնում վերջին յերկու ամսվա ընթացքում, նարտակ դնելով տեղում կոնկրետ մատերյանների հիման վրա, ստուգելու յերբի զրույթ յունք:

2. Միութենական դատախազության այն գիրքերի վերջեր, վորոնք, ինչպես բոլոր դաշնակից հանրապետությունների դատախազներից, նույնպես և յերկրային (մարզային) դա-

առաջագնացներից պահանջում են՝ ղեկավարների 8-ի որոշմամբ ծագող յուրաքանչյուր գործի հարուցման և քննության խնդրում կոնկրետ-ոպերատիվ ղեկավարութուն և պարտավորեց-նում են այդ դատախազներին անմիջականորեն առուգելու և հաստատելու, այդ գործերով մեղադրական յեզրակացությունները, շատ դեպքերում կատարվում են անբավարար:

Մինչև այժմ մի շարք գործերով պատասխանատվության են յենթարկվում վոչ այն ան-ձինք, վորոնք իրոք պետք է յենթարկվեյին, և ընդհակառակը, պատասխանատվության չեն յենթարկվում այն անձինք, վորոնք յենթակա յեն պատասխանատվության:

Դեկտեմբերի 8-ի որոշմով գործերի քննու-թյան վրա իրականացվող անբավարար ղեկա-վարությունը հանգում է նրան, վոր գործե-րից շատերի վճիռները հետադայում բեկան-վում են կամ գործերը ուղարկվում են լրա-ցուցիչ քննության:

Խորհրդակցությունը ամբողջովին հավա-նություն է տալիս միութենական դատախա-զության այն պահանջին, վորը պարտավորեց-նում է յերկրային (մարդային) դատախազնե-րին և հանրապետությունների դատախազնե-րին, անձնական հսկողություն ունենալու ղեկ-տեմբերի 8-ի որոշմով քննվող գործերի վրա և թույլ չտալու, վոր այդ գործերը ուղարկ-վեն դատարան, առանց անձնապես իրենց կամ

տեղեկանքների կողմից մեղադրական յեզրա-կացությունները հաստատելու:

3. Չեն պահանջում քննության համար սահմանված ժամկետները: Մի շարք գործե-րով կատարված ստուգումը ցույց է տալիս, վոր քննության այդ ձեռնարկը բացատրվում է վոչ թե գործերի բարդությամբ կամ վորեւե բարդ քննչական գործողություններ կատարե-լու անհրաժեշտությամբ (փորձագիտության և այլն), այլ քննիչների կողմից այդ գործերի քննության վրա անբավարար ուշադրություն դարձնելու և դատախազների կողմից նախա-քննության վրա վատ հսկողություն իրակա-նացնելու պատճառով:

Խորհրդակցությունը գտնում է անհրա-ժեշտ վերացնել այդ գործերի քննության կազ-մակերպման մեջ տիրող գիմադրկությունը, աշխատելով ամեն մի յերկրում (մարդում) հատուկ քննիչ առանձնացնել՝ ղեկավարելի 8-ի որոշմով գործերը քննելու համար:

4. Խորհրդակցությունն արձանագրում է, ղեկավարների 8-ի որոշմով յեղած գործերի քննության միանգամայն անթույլատրելի ձեռնարկը՝ առաջին ատյանի դատարաններում: Մի շարք տվյալներ վկայում են այն մասին, վոր առաջին ատյանի մի քանի դատարաններ տառապում են ղեկավարների 8-ի որոշմով գոր-ծերը քննելու «մտավախությամբ»: Այդ «մտա-վախությունը» արտահայտվում է՝ այդ գոր-

ծերից մի կերպ ազատվելու ձգտումով, այն և գործերը լրացուցիչ քննության ուղարկելով, անգամ, յերբ դրա համար բավականաչափ հիմք չկա, անհիմն կերպով գործի դատաքննությունը հետաձգելով, կամ վերջապես՝ մեղադրանքը քմահաճորեն քր. որենսգրքի ալ հոգւածով վերափոխակելով:

Խորհրդակցությունը դաշնակից հանրապետությունների բոլոր դատախազների ուշադրությունն և հրավիրում այդ յերևույթի վրա, պահանջելով նրանցից վճռական պայքար մղելու, նույնիսկ հարց բարձրացնելու դաշնակից հանրապետությունների արդժողուկոմատների և գերագույն դատարանների նախագահների առաջ, այդպիսի գործողություններ թույլ տվող դատավորներին աշխատանքից ազատելու մասին:

5. Վորոշ դատախազներ միանգամայն ճիշտ կերպով են ընտրել ղեկավարների 8-ի գործերով տարվող դատական պրոցեսների եֆֆեկտիվությունն ստուգելու ուղին, սակայն չափողակներում դատախազները նման ստուգումներ չեն կատարում: Նրանք սահմանափակվում են միայն դատական պրոցեսը կադմոսկերպելով, առանց ստուգելու հետազոտման արդյունքներն արտադրության մեջ:

Անհրաժեշտ և հասնել այնպիսի դրության, վորպեսզի ամեն մի դատական պրոցեսի արդյունքների ստուգումը կատարվի պարբե-

րաբար, և անմիջականորեն արտադրության մեջ:

6. Մինչև վերջին ժամանակներս, վորպես կանոն, ղեկավարների 8-ի որենքը կիրառելու քննադատում, հիմնական հարվածը ուղղված և յեղել թեթև և սննդի արդյունաբերության դժով: Ներկայումս, հատկապես ՌՍՖՍՀ-ում, դրությունը մի քիչ փոխվել և և դատախազությունը սկսել և մեծ ուշադրություն դարձնել ծանր արդյունաբերության և յերկրի պաշտպանության համար աշխատող արդյունաբերության արտադրանքի փորակի համար մղվող պայքարին (առ 10-ը ապրիլի 1934 թ. յեղած գործերի 40 տոկոսից ավելին ընկնում և ծանր արդյունաբերության և յերկրի պաշտպանության համար աշխատող արդյունաբերության վրա, սակայն այդ նվաճումը դեռ բավարար համարվել չի կարող):

Դատախազները հիմնական բեկում պետք և ստեղծեն ղեկավարների 8-ի որենքը կենսագործելու ուղղությամբ՝ իրենց կատարելիք աշխատանքների մեջ, հիմնական ուշադրությունը դարձնելով ծանր և յերկրի պաշտպանության արդյունաբերությունների վրա:

7. Դեկտեմբերի 8-ի գործերը բեկման առյաններում քննելու ժամանակ, մասնավորապես ՌՍՖՍՀ-ում և ՌԻՍՖՍՀ-ում տեղի յեն ունեցել քաջընկի բազմաթիվ դեպքեր: Գերա-

գույն դատարանների բեկման ատյաններին կողմից ղեկավարների 8-ի գործերով, առանձին ղեկավարում, յեղել են սխալ վորոշումներ հանելու վաստեր, վորոնք իր ժամանակին չեն բողոքարկվել դատախազության մարմիններին կողմից:

Խորհրդակցությունը համարելով պարտադիր՝ դատախազության մասնակցությունը ղեկավարներ 8-ի գործերով, առանց բացառության, առաջին ատյանի դատարանների բոլոր դատական պրոցեսներին, միաժամանակ զրանում են անհրաժեշտ նույն գործերով դատախազների մասնակցությունը նաև գերագույն դատարանների բեկման ատյաններում: Դատախազության մարմինները չպետք է սահմանափակվեն միայն կոնկրետ գործերով յեղրակացություններ տալով, նրանք յուրաքանչյուր ավյալ գործը պետք է ոգտադործեն դատական դատախազական մարմինների աշխատանքի վորակը բարելավելու համար:

Խորհրդակցությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ՈՒՍԽՀ դատախազության միանդամայն անթույլատրելի այն վերաբերմունքի վրա, վոր նա ցուցաբերել է ղեկավարների 8-ի որենքով քննվող գործերի նկատմամբ, քննչպես առաջին ատյանում, այնպես էլ ՈՒՍԽՀ գերագույն դատարանի բեկման ատյանում (հարուցված 56 գործերից միայն 24 են առաջին ատյանի դատարանների կողմից քրե-

նվել, գերագույն դատարանի բեկման ատյանի կողմից քննվել են ընդամենը 2 գործ): Աշխատանքների նման դրությունը բացարձակապես անհանդուրժելի յե: Դատախազությունը պետք է հիշի, վոր նա ամբողջովին պատասխանատու յե ղեկավարների 8-ի գործերով՝ դատարանի աշխատանքի վորակի և տեմպի համար, և վոր ինչպես Միութենական դատախազության, այնպես էլ դաշնակից հանրապետությունների դատախազների կողմից՝ պետք է ձեռք առնվեն անհրաժեշտ միջոցառումներ, նման յերեույթները վերացնելու համար: Դատախազության մարմինները հարկ յեղած ղեկավարում կանգ չպետք է առնեն քաջբըշտելի հեղինակներին կարգապահական և դատական պատասխանատվության յենթարկելու առաջ:

8. Խորհրդակցությունը անհրաժեշտ է համարում, վոր ՌՍՖՍՀ և ՈՒՍԽՀ-ի գերագույն դատարանները մի քանի պրոցեսներ կազմակերպեն ղեկավարների 8-ի գործերով, վորպես առաջին ատյանի դատարաններ:

9. Խորհրդակցությունը գտնում է, վոր ղեկավարների 8-ի որենքի պատշաճ կենսողործման համար մղվող պայքարը վոչ մի կերպ չպիտի թուլացնի այն պայքարը, վորը համաձայն ՌՍՖՍՀ Քր. Որ. 128 հ. 2-րդ մ. նոր խմբագրության (ՀՍԽՀ Քր. Որ. 161 բ. հոդ.) պետք է ուղղված լինի անվորակ ար-

առաջինը բաց թողնող առևտրական կազմակերպությունների դեմ: Արձանագրելով դատախազական մարմինների անբավարար ուշադրությունը, վորակի համար մղվող պայքարի այս բնագավառին, խորհրդակցությունը պարտավորեցնում է դատախազներին այդ ուղղությամբ տեղերում աշխատանքն ուժեղացնել:

Շարունակելով սիստեմատիկ պայքարը 1933 թ. դեկտեմբերի 8-ի որենքով նախատեսված հանցագործությունների գործերով կատարվող քննության վորակի համար, դաշնակից հանրապետությունների դատախազները և յերկրային (մարզային) դատախազները, պետք է պարբերաբար ամփոփեն այդ պայքարի արդյունքները, ինչպես չըջդատախազներին հասցեագրված հատուկ նամակներում, այնպես ել այդ հարցին նվիրված հատուկ խորհրդակցություններում և կոնֆերենցիաներում:

Այդ արդյունքների ուսումնասիրության հիման վրա, հանրապետական և յերկրային (մարզային) դատախազությունները՝ այդ քննադավառում յերեվան բերված թերությունները վերացնելու նպատակով, պետք տեղերին տան մեթոդական ցուցումներ, վորով յուսարանեն դատական դատախազական աշխատանքների դրական արդյունքները, և առան-

ձին դատախազությունների դրական որինակներն ու փորձը, և այլն:

11. Խորհրդակցությունը հանձնարարում է միութենական դատախազությանը՝ դեկտեմբերի 8-ի որենքի կենսագործման պայքարի գործում տեղական արհմիութենական կազմակերպությունների մեծամասնության անգործության (իսկ մի քանի տեղերում ել ուղղակի դիմադրություն ցույց տալու) հարցը, զննել ՀԱՄԿԽ-ի նախագահության առաջ:

12. Խորհրդակցությունը նմանապես հանձնարարում է միութենական դատախազությանը՝ տնտեսապարների կողմից, արտադրության վորակի համար մղվող պայքարին անբավարար ուշադրություն դարձնելու և իրենց ստացած անվորակ տրտադրանքի մասին դատախազությանը տեղեկություններ չհաղորդելու հարցը զննել ծանր արդյունաբերության ժողկոմատի առաջ:

ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՒՄ ՉԱՍԱՐԱԿԱՅ-
ՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ԸՆԿ. Գ. Մ.
ՍԵԳԱԼԻ ԶԵԿՈՒՅՄԱՆ ԱՌԹԻՎ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ
ԲԱՆԱԶԵՎԸ

Բանվորական և կոլտնտեսական լայն
ժառանգների հետ՝ դատախազության կապի և
հեղափոխական սոցիալիստական որինակա-
նության խախտումների դեմ դատախազու-
թյան կողմից տարվող պայքարի հաջողու-
թյան կարևորագույն նախադրյալն է հանդի-
սանում և դատախազության հասարակական
ակտիվը: Դասակարգային թշնամիների վո-
տընձուցությունների, սոցիալիստական սեփա-
կանության համալսարանների, անվարակ
և չկոմպլեկտավորված արտադրանք բաց թող-
նելու, պետ. ապարատում յեղած բյուրոկրա-
տիզմի և քաջքուլի, աշխատավորների իրա-
վունքները խախտելու, արտադրության մեջ
աշխատանքի կարգապահությունը կազմա-
լուծելու և այլ դեպքեր ու յերևույթներ հաշ-
տարելու բնագավառում, խոչոր աշխատանք
և կատարված սոցհամատեղիչներ, ոժանդա-
կող խմբակների, հսկիչ պոստերի և դատա-
խազության այլ տեսակի հասարակական ակ-
տիվի կողմից:

Միաժամանակ, պրակտիկան հայտարարել
և մի շարք խոչոր թերություններ, դատախա-
զության կողմից հասարակ. ակտիվի մեջ տա-
րած աշխատանքներ զանազան, վորոնք
խանդարում են սոցիալիստական որինակա-
նության համար մղվող պայքարի այդ կարև-
որագույն լծակի լիակատար ոգտագործմա-
նը:

ա) Ակտիվի բնորության աշխատանքների
անբավարար վարակը:—Մի շարք տեղերում
դատախազության աշխատողները ձգտելով ի-
րենց աշխատանքում հասարակական ակտիվի
ներդրումն քանակական ցուցանիշներ ձեռք
բերել, ակտիվի բնորության իրավունքը թող-
նում են ինքնահոսի: Փոխանակ անձնամբ մաս-
նակցելու ակտիվի բնորությանը, նրանք սահ-
մանափակվում են միայն նրանով, վոր հաջո-
ղեցնում են, դատախազության ակտիվը ա-
ռանձնացնելու մասին, համապատասխան կու-
սակցական և պրոֆմիտեթենական կազմակեր-
պությունների վորոշումներ կայացնելուն և
ակտիվի քանակը հաշվում են ստացված ար-
ձանագրություններով: Դրա արդյունքը յեղել
և այն, վոր ստացվել են ակտիվի ներդրումն
թվական լավ ցուցանիշներ, սակայն նրա իսկա-
կան աշխատանքի քաղակայություն և դա-
տախազության ակտիվի ապականության վրա-
տեր:

բ) Ակտիվի աշխատանքների կոնկրետ դե-

կավարության բացակայութեամբ. — Ակտի-
վին հաճախ կոնկրետ առաջադրութիւններ չի
տրվում, նրա աշխատանքը չի ստուգվում և
հաշվի չի առնվում, բացակայում է ակտի-
վիստներին աստիճանաբար աշխատանքի մեջ
բաշխելու պրակտիկան, ըստ նրանց վորակի
բարձրացման: Ակտիվիստները ծանրաբեռ-
նվում են մանր տեխնիկական հանձնարարու-
թիւններով:

դ) Ակտիվի ահագնագումների անբավա-
րար իրացումը. — Ակտիվը հաճախ դատախա-
զութիւնից դատախաններ չի ստանում և ի-
րազեկ չի լինում իր հարուցած խնդիրների
արդյունքներին և այդ հանգամանքը իջեցնում
է՝ զեպի աշխատանքն ունեցած նրանց հետա-
քըքրութիւնը:

դ) Հասարակական մեղադրողների անբա-
վարար կազմակերպումը դատական պրոցես-
ներում. — Հասարակական մեղադրողների կազ-
մակերպված ինստիտուտ գոյութիւնը չունի
պատահում են զեպքեր, յերբ յելույթ են ու-
նենում պատահականորեն վերցված մեղադ-
րողներ, առանց անհրաժեշտ հրահանգ և ցուց-
մունք ստանալու դատախազութեան աշխա-
տողների կողմից:

յե) Դատախազական-քննչական աշխատան-
քի տեխնիկայի և խորհրդային որենադրու-
թեան բնագավառում, դատախազութեան հա-
սարակական ակտիվը վորակավորելու ուղղու-

թյամբ սխտեմատիկ աշխատանքների բացա-
կայութեամբ:

զ) Քրեական կոնկրետ գործերով քննու-
թիւն կատարելու համար ակտիվի անբավա-
րար ոգտագործումը:

ե) Լավագույն ակտիվիստներին իրենց ո-
րինակելի աշխատանքների համար պարգեւա-
տրման ներկայացնելու, տեղական մամուլում
նրանց աշխատանքները լուստարանելու և այլ
միջոցներով խրախուսելու թուլութիւնը:

Հատուկ նշանակութիւն տալով դատա-
խազութեան հաստատական ակտիվի աշխա-
տանքների մաքսիմալ բարելավմանը և հիմն-
վելով պետ. հիմնարկների վրա ձեռնարկու-
թիւնների շնորութիւնը և պետ. հիմնարկու-
թիւնների հետ՝ արտագրութեան մեջ, սոցիա-
լիստական համատեղութեան աշխատանքների
ծավալման և վորակական բարձրացման մա-
սին 17-րդ կուս. համագումարի վորոշման
վրա, խորհրդակցութիւնը առաջարկում է՝

ա) Դատախազական հասարակական ալ-
տիվի վորակը բարելավելու և դատախազու-
թեան աշխատողների կենդանի կապը ակտիվի
հետ ապահովելու նպատակով, սոց. համատե-
ղիչների, ոժանդակող խմբակների անդամների
և հասարակական մեղադրողների ընտրութիւ-
նը կատարել ձեռնարկութիւններում, կոլտրն-
տեսութիւններում և խորհտնտեսութիւննե-
րում շրջատախազների և յերկրային դատա-

խաղների ոգնականների անձնական մասնակցութեամբ: Այդ ընտրութեանը պետք է կատարվի խիստ անհատականորեն, արտադրութեան այն լավագույն հարվածայիններից, վորոնք իրենց ակտիվութեանը ցուցաբերել են հասարակական աշխատանքներում: Նրանց թեկնածութեանները առաջարկվում են կուսակցական և արհմիութենական կազմակերպութեանների կողմից ու ընտրվում են բանվորների և կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովներում:

բ) Սոց-համատեղիչները հաստատվում են վերագաս դատախազների կողմից՝ յերկու տմսվա աշխատանքի ստաժ ձեռք բերելուց հետո:

գ) Սոց- համատեղիչների և դատախազութեան ոժանդակող խմբակների անդամների աշխատանքների հիմնական բովանդակութեանը պետք է հադխանա՝

1. Հեղափոխական որինականութեան խախտումների փաստերի մասին դատախազութեանը ահադանդելը, այն է՝ սոցիալիստական սեփականութեան հափշտակութեան, անվորակ արտադրանք բաց թողնելու, անտնտեսափաբութեան, կառափաբման ապարատում յեղաժբյուրոկրատիզմի և քաչբչուկի դեպքերի և այլ յերեւելթների մասին, վորոնք պահանջում են դատախազութեան միջամտութեանը:

2. Կատարված հանցադործութեաններին

և հեղափոխական որինականութեան խախտումների մասին դատախազութեան մտածբողոքների և դիմումների ստուգումը տեղում:

3. Առանձին պարզ դործերի քննութեանը դատախազին կամ քննչի անմիջական ղեկափաբութեամբ:

4. Դատախազի ղեկափաբութեամբ ձեռնարկութեաններում, կոլտնտեսութեաններում և խորհտնտեսութեաններում կազմակերպված դատական պրոցեսների արդյունքների ստուգումը:

դ) Դատախազութեան ակտիվի հաջող աշխատանքների կարեւոր պայմանն է հանդիսանում նրա ահադանդումների իրական լինելը և ակտիվի անմիջական մասակցութեանը, նրա կողմից հայտարերված հանցադործութեանների և հեղափոխական որինականութեան խախտումների առթիվ հարուցված դործերի քննութեանը:

Խորհրդակցութեանը անհրաժեշտ է դրտնում ակտիվի ահադանդումների հաչվառման, ժամանակին ընթացք տալու և նրա հարուցած խնդիրների արդյունքների մասին նրան իրադեկ դարձնելու անձնական պատասխանատվութեանը դնել շրջանային դատախազների և յերկրային, մարդային ու հանրապետական դատախազութեանների սեկտորների վարիչների վրա:

յե) վերականդնել ընտրովի հասարակա-

կան մեղադրողների ինստիտուտը և թույլ չըտալ դատական նիստերում յելույթներ ունենալու պատահականորեն վերցված և բավականաչափ չստուգված ու չհրահանգավորված մեղադրողներին: Դատական պրոցեսներում ամեն մի յելույթ պետք է տեղի ունենա դատախազության հատուկ մանդատով և դատական նիստից առաջ հասարակական մեղադրողը պարտադիր կերպով պետք է հրահանգներ ու ցուցումներ ստանա մարզային, տրանսպորտի կամ շրջանային դատախազից:

զ) դատախազության հասարակական ակտիվի վորակը բարձրացնելու նպատակով հանրապետական, մարզային, տրանսպորտի և շրջանային դատախազություններին առնթեր կազմակերպել ակտիվի համար յերկամսյա դասընթացներ (առանց արտադրությունից կտրելու, անցնելով նրանց հետ դատախազության ու դատարանի կազմակերպության, քրեական, տնտեսական, աշխատանքային որենսդրությունների և դատավարության հիմնական հարցերը):

ե) Առաջարկել հանրապետությունների, յերկրների և տրանսպորտների դատախազներին՝ իրենց յենթակա դատախազության մարմինների աշխատանքները ստուգելիս, ստուգման աշխատանքներին պարտադիր կերպով մասնակից դարձնել շեֆական բրիգադներին և ստուգվող դատախազության ակտիվին, ոգ-

տագործելով նրան դատախազության աշխատանքներում դասակարգային գծի յսեղաթյուրման, բյուրոկրատիզմի և քաջքուկի ու հեղափոխական որինականության յսախտման, դեպքեր հայտարերելու համար:

ը) գտնել անհրաժեշտ, դատախազության ակտիվի համար դատախազության աշխատանքներին վերաբերող թեմաների մասին միութենական դատախազության կողմից միշտք հանրամատչելի ըրոշյութերի հրատարակումը:

ՏԵՂԵՐՈՒՄ ԳԱՏԱԽԱԶԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԳՈՐ-
ԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵԼՈՒ (ՀԱՄԱԶԱՅ-
ՆԵՑՆԵԼՈՒ) ՄԱՍԻՆ ԸՆԿ. Ս. Ն. ԱՐԼՈՎՍԿՈՒ
ՁԵԿՈՒՑՄԱՆ ԱՌԹԻՎ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ԲԱՆԱԶԵԿԸ

1. Հատուկ դատախազությունները (տը-
րանսպորտի, զինվորական) տեղերում իրենց
աշխատանքների մեջ կատարելապես ինքնու-
րույն են և հաշվետու միմիայն միութենական
դատախազության առաջ:

2. Տերրիտորյալ և հատուկ դատախազու-
թյունների գործունեությունները, այս կամ
այն հանրապետության, յերկրի կամ մարզի
տերրիտորիայի վրա միասնականացնելու և
համաձայնեցնելու, ինչպես նաև տեղական
բնույթ կրող հարցերի լուծման վրա նրանց
ազդեցությունը ապահովելու նպատակով,
հանրապետական, յերկրային դատախազներին
երավունք է վերապահվում:

ա) Հատուկ դատախազությունները գըլ-
խավորող համապատասխան դատախազների
մասնակցությամբ, պարբերական խորհրդակ-
ցություններ հրավիրելու և քննության դնելու
հանցագործությունների դեմ պայքարելու
խնդրում համաձայնեցված լուծումն պահան-
ջող հարցերը:

բ) Հատուկ դատախազությունների աշ-
խատանքներին վերաբերող հարցերով (տը-
րանսպորտի կլինետուրային պատասխանատ-
վության յենթարկելու մասին, տեղական հիմ-
նարկությունների այս կամ այն ղեկավար-
ներին պատասխանատվության յենթարկելու
հարցով և այլն) ինֆորմացիաներ պահանջել և
պատասխանատվության յենթարկելու հար-
ցում համաձայնության չդալու դեպքում հա-
ղորդել այդ մասին ԽՍՀ Միության դատախա-
զին ի կարգադրություն:

դ) Հանրապետության դատախազին և
յերկրային (մարզային) դատախազին, տե-
րիտորյալ և հատուկ դատախազությունների
միջև տարաձայնություններ լինելու դեպ-
քում, վիճելի հարցով վերջնական վորոշում
ընդունելու, վորպիսի վորոշումը պարտադիր և
հատուկ դատախազության համար, մինչ նրա
փոփոխությունը ԽՍՀՄ դատախազի կողմից:

Հատուկ դատախազությունները համա-
ձայնեցնում են հանրապետական կամ յերկրա-
յին (մարզային) դատախազի հետ այն հիմնա-
կան ձեռնարկումները, վորոնք շոշափում են
ընդհանուր դատախազության սպասարկման
ներքո գտնվող օրեկտները:

4. Հանրապետությունների և յերկրային
(մարզային) դատախազները պարտավոր են
հատուկ դատախազությունների համապա-
տասխան դատախազներին իրադեկ պահելու

առանձին հարցերով իրենց ընդունած . վորոշումների մասին, վորոնց լուծմամբ չահադրդրված են հատուկ դատախազությունները և նրանց արամադրությանը հանձնելու վերջինների իրավասության հարցերով յեղած բոլոր անհրաժեշտ նյութերը :

5. Գանել անհրաժեշտ վորպեսզի ԽՍՀՄ դատախազությունը՝ հատուկ դատախազությունների աշխատանքների վերաբերյալ յեղած կարևոր հաղորդադրությունների, ցուցումների և ալլել պատճենները հղի հանրապետական և յերկրային դատախազություններին :

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԴԱՏԱԽԱԶՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ Խ. Ս. Շ. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԽԱԶԻ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ՆԱՍԱԿԸ

Շրջանային դատախազությունը՝ դատախազական ապարատի հիմնական տպերատիվ ողակն և հանդիսանում : Ամբողջ դատախազական սխառտմի և դատարանի աշխատանքների վորակը մեծ մասամբ կախված և շրջանային դատախազի հատակ, ճկուն և ակտիվ աշխատանքից : Այնինչ, շրջանային դատախազական ողակի աշխատանքը ներկայումս մի շարք խոշոր թերություններ ունի, վորոնք զնալով ավելի ու ավելի խորանում են :

ա) իրենց վոչ հատուկ Փունկցիաներով ծանրաբեռնելը (հետազոտական գործունեություն, ալլ մարմինների՝ շրջգործկոմների, շրջֆինրաժինների և շրջհոդրաժինների և ալլնների քննության յննթակա բողոքներով գրաղվելը) :

բ) ամեն տեսակի ավելորդ հաշվետվական, վիճակագրական, ինֆորմացիոն նյութերով, մեծ քանակությամբ շրջաբերականներով ծանրաբեռնելը և

գ) դանազան տեսակի նիստերի, խորհր-

դեպքում թյունների համար չընդատախաղներին իրենց հիմնական աշխատանքներից կտրելը և առնետեսական-քաղաքական կամայանքների համար վորպես չընդործկումների լիազորներ մորլիզացիայի յենթարկելը:

Շրջանային դատախազի աշխատանքում, նրա աշխատելի հնարավորությունները բավականաչափ թուլացնող, խոչոր բաց և համարվում, մի դեպքում դատախազական հասարակայնության (հեղափոխական ուղինականության սեկցիաները, սոց-համատեղիչներ, դատախազական ոժանդակ խմբակներ-հակիչ պոստերը և այլն) ոգտադործման անկարողությունը, իսկ վորոշ դեպքերում ել, այդ հասարակայնության ոգտադործման խնդրին լուրջ վերաբերմունք ցույց չտալը: Շրջանային դատախազների աշխատանքների այդ թերությունները գրկում են նրանց, անհրաժեշտ ու պերատիվ աշխատանքից, կտրում են սոցիալիստական ուղինականությունը ամրապնդելու հիմնական խնդիրները կատարելուց և նախաքննությունը ամրապնդելու հիմնական խնդիրները կատարելուց և նախաքննության ու դատական հսկողության վորակի բարձրացնելու աշխատանքներից:

Դատախազությունների աշխատանքների պրվածքը բարելավելու նպատակով, առաջարկում եմ՝

1. Շրջանային դատախազին տրվող բո-

ղոքների ընդունման և քննության խնդրում դեկավարվել հետևյալ կանոններով՝

ա) պարտադիր կերպով պետք և ընդունվեն այն բոլոր բողոքները, վորոնք տրվում են ինչպես դատարանների սխալ վճիռների և դատավճիռների, այնպես ել դատական մարմինների սխալ այլ վորոշումների դեմ:

Այլ հիմնարկությունների և կազմակերպությունների գործողությունների դեմ տրված բողոքներն ու դիմումները շրջանային դատախազները պարտադիր կերպով պետք և ընդունեն և քննության առնեն միայն այն դեպքում, յերբ այդ բողոքներն ու դիմումները նախապես, ըստ եյության, քննության են տունրվել հիշյալ հիմնարկությունների և կազմակերպությունների կողմից: Այդ դեպքում շրջանային դատախազը կամ պարզաբանում և բողոքատուին այդ հիմնարկությունների և կազմակերպությունների վորոշումները բողոքարկելու կարգը, կամ թե՛ նայած բողոքի բովանդակության, անմիջականորեն ընդունում և այն իր վարույթում:

բ) շրջանային դատախազները պարտադիր կերպով պետք և ընդունեն և քննության առնեն դանազան կազմակերպությունների գործողությունների դեմ տրվող այն բողոքները, վորոնք իրենց մեջ հանցադործության առկայությունը նշող տեղեկություններ են պարունակում:

դ) այն դեպքերում, յերբ շրջանային պատասխանը ստանում է գրավոր բողոքներ կամ քաղաքացիները նրան դիմում են բանավոր բողոքով, վորոնք յենթակա չեն դատախազի քննության, վերջինս պարտավոր է բողոքն ուղարկել ըստ պատկանելության, իսկ բանավոր բողոքով դիմողին բացատրել՝ նրա բողոքը քննության առնելու կարգը:

դ) Արգելել ընդունելու վերադարձ մարմինների կողմից իրենց ստորագրած մարմինների դեմ տրվող այն բողոքները, վորոնք կապված են նրանց ներքին փոխհարաբերությունների և ներքին կարգապահության խախտումների հետ, և յենթակա յեն կարգավորման գերատեսչական կարգով:

2. Առաջարկել շրջանային դատախազներին՝ դադարեցնելու շրջանային կազմակերպությունների, խորհանդեսությունների, կոլեկտիվությունների և այլ օրենքների հետադատությունների պրակտիկան:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Դատախազական հասարակայնության, մամուլի և այլ ահադանդումների վրա կարող են տեղի ունենալ միայն վորոշ, կոնկրետ փաստերի ստուգում, և այն ել այն դեպքում, յերբ այդ ահադանդումների մեջ կոնկրետ նըշումներ կան քրեական հանցագործության նշանների մասին:

3) Առաջարկել շրջադատախազներին՝ դա-

դարեցնել ամեն տեսակի հանձնաժողովներում, խորհրդակցություններում և նիստերում մասնակցելը, յերբ այդպիսիները կապված չեն դատախազության անմիջական աշխատանքների հետ (հարկային հանձնաժողովներ, շրջործկոմիտեներ, շրջհողրածիններին, շրջֆինբաժիններին և այլնի առնթեր բողոքներ քննող հանձնաժողովներ):

4. Վերացնել շրջադատախազների կողմից տարեկան պլաններ կազմելու պրակտիկան, փոխարինելով այն յեռամսյա ուղերատիվ պլաններով:

5) Հանրապետական, յերկրային (մարզային) դատախազներին՝ վերացնել շրջադատախազների կողմից ներկայացվող դեկադային հաղորդադրությունները և փոխարինել այն, համաձայն Միութենական դատախազության՝ հաղորդագրումների ցանկի մասին յեղած ցուցումների, հերթական և արտակարգ հատուկ հաղորդագրություններով և հատուկ զեկուցադրերով:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Հաշվետվության ձևերի մասին Միութենական դատախազության կողմից կտրվեն լրացուցիչ տեղեկություններ:

6. Ղեկավարությունը կարգավորելու, նրան լայն գործառնություն և կոնկրետություն հաղորդելու, ինչպես նաև շրջանային դատախազներին շրջաբերականների ու դիրեկ-

սիվերի հեղեղից աղատելու նպատակով սահ-
մանել՝ (այնպեսի կարգ, վորպեսզին ամեն մի
դիրեկտիվ և շրջաբերական նամակ, նմանա-
պես և յերկրային (մարդային) դատախազու-
թյունների հանձնարարությունները, շրջա-
տախազներին ուղարկվեն միայն մարդային
(յերկրային) հանրապետությունների դատա-
խազների կամ նրանց տեղակալների ստորա-
դրությամբ:

7. Աշխատանքների փորձի փոխանակու-
թյան և հրահանգավորման նպատակով կի-
րառել շրջադատախազների փնջային խորհրդ-
դակցություններ հրավիրելու կարգը, այն հաշ-
վով, վորպեսզի ամեն մի դատախազություն
տարվա մեջ 2—3 անգամ ընդգրկվի այդ խոր-
հրդակցություններում:

8. Շրջադատախազներին համապատասխան
ոգնություն ցույց տալու և նրանց աշխա-
տանքները պատշաճ հիմքերի վրա դնելու հա-
մար, կիրառել հանրապետական, յերկրային
(մարդային) դատախազությունների կենտրո-
նական ապարատի աշխատողներին պարբերա-
բար տեղերն ուղարկելու պրակտիկան:

9. Յեյնելով շրջանային դատախազների
խորհրդային լայն հասարակայնության հետ
ունեցած կապի խոչորագույն նշանակությու-
նից և լայն հասարակական ակտիվի ոգտա-
գործման համար դատախազության աշխա-

տանքները կառուցելու անհրաժեշտությունից
առաջարկել հանրապետական դատախազնե-
րին՝ ցուցմունք տալու տեղերին, ինչ-
պես այդ կապի կազմակերպչական ձևե-
րի բարելավման, այնպես էլ դատախա-
զական սիստեմի, առանձին ողակնե-
րի կողմից հասարակայնության տարբեր ձե-
վերի (չեֆություն, սոց. համատեղություն և
այլն) ղեկավարության մեթոդները ամրապն-
դելու ուղղությամբ և միջոցներ ձեռք առնել
դատախազական մարմինների և հասարակա-
յնության կապի մասին, դատական-դատախա-
զական աշխատողների համամիութենական ա-
ռաջին խորհրդակցության վորոշումների մեջ
նշված ձևանարկումները կյանքում անչեղորեն
կիրառելու համար:

Անհրաժեշտ դռնել, վոր ամեն մի շրջա-
նային դատախազ ունենա 3—4-ից վոչ պակաս
սոց-համատեղիչներ, վորոնք չնայած իրենց
քաղաքական և տեխնիկական պատրաստակա-
նության շրջադատախազի ցուցմունքներով և
նրա ղեկավարության ու հսկողության տակ
կատարելու յեն վորոշ ոպերատիվ ֆունկցիա-
ներ (քննություն, հսկողություն ուղղիչ աշ-
խատանքային հիմնարկների և միլիցիայի
վրա, յելույթներ դատարանում, առանձին ո-
պերատիվ հանձնարարություններ):

10. Աղատելով շրջադատախազներին իրենց
վոչ հատուկ ֆունկցիաներից, անհրաժեշտ է

-50-

ճիշտ կերպով վորոշել շրջանային դատախազ-
ների աշխատանքների հիմնական ուղղությու-
նը, դատական քաղաքականության և ժող-
դատարանի պրակտիկայի վրա սխտեմատիկ,
ամենորյա և պատասխանատու հսկողություն
կազմակերպելու և ժողդատարանի դատական
նխտերում ավելի ակտիվ մասնակցելու դժով:
Աշխատանքները կազմակերպել այնպես, վոր
ապահովված լինի դատախազական պատաս-
խանատու և ամենորյա հսկողությունը, ինչ-
պես միլիցիայի կողմից կատարվող կալանա-
վորումների և քննությունների, նույնպես և
կալանատներում և ուղղիչ տներում կալանքի
տակ պահելու որինականության վրա:

Այս խնդիրներով հանրապետական դա-
տախազները պետք է մշակեն և շրջադատա-
խազներին տան անհրաժեշտ ցուցումներ,
ուղարկելով միության դատախազության ի-
րենց ցուցումների պատճենները:

27 Ապրիլի 1934 թ.

19
3429

Резолюции 1-го Всесоюзного совещания
судебно-прокурорских
работников
23—27 апреля 1934 г.
Издание Наркомюст ССРА 1934 г.